

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**

Кафедра адміністративного менеджменту та зовнішньоекономічної діяльності

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Декан факультету (директор ННІ)

_____ Остапчук А.Д.

“ ____ ” _____ 20__ р.

“СХВАЛЕНО”

на засіданні кафедри адміністративного
менеджменту та зовнішньоекономічної діяльності

Протокол №_16__ від “_26__”__05__2021_р.

Завідувач кафедри

_____ Луцяк В.В.

”РОЗГЛЯНУТО”

Гарант ОП _____

_____ Гарант ОП

_____ Луцяк В.В.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Ризик-менеджмент

спеціальність __073 «Менеджмент» _____

освітня програма _____ Менеджмент _____

Факультет (ННІ) _____ аграрного менеджменту _____

Розробники: ____доцент, к.е.н. Ковтун О.А., старший викладач Чорненька Л.М. _____

(посада, науковий ступінь, вчене звання)

Київ – 2021 р.

1. Опис навчальної дисципліни

Ризик-менеджмент

(назва)

Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь		
Освітній ступінь	<i>Бакалавр, Магістр</i>	
Спеціальність	<i>073 Менеджмент</i>	
Освітня програма	<i>Менеджмент</i>	
Характеристика навчальної дисципліни		
Вид	Обов'язкова	
Загальна кількість годин	90	
Кількість кредитів ECTS	3	
Кількість змістових модулів	2	
Курсовий проект (робота) (за наявності)		
Форма контролю	<i>Екзамен</i>	
Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форм навчання		
	денна форма навчання	заочна форма навчання
Рік підготовки (курсу)	4	4
Семестр	7	7
Лекційні заняття	<i>15 год.</i>	<i>6 год.</i>
Практичні, семінарські заняття	<i>30 год.</i>	<i>10 год.</i>
Лабораторні заняття	<i>год.</i>	<i>год.</i>
Самостійна робота	<i>45 год.</i>	<i>год.</i>
Індивідуальні завдання	<i>год.</i>	<i>год.</i>
Кількість тижневих аудиторних годин для денної форми навчання	<i>3 год.</i>	

2. Мета, завдання та компетентності навчальної дисципліни

Мета: Формування системи знань про предмет і суть ризик-менеджменту, його місце в діяльності підприємств і вироблення практичних навичок аналізу ризиків як на мікро-, так і на макрорівні, розуміння можливостей ризик-менеджменту для підвищення ефективності бізнесу та використання методів управління ризиками, які дозволяють обґрунтовувати та приймати оптимальні управлінські рішення в умовах невизначеності.

Завдання:

- ознайомлення студентів з теоретичними засадами ризик-менеджменту,
- оволодіння практичними навичками визначення ризиків та застосування методів управління ризиками;
- засвоєння знань щодо особливостей управління ризиками, визначення

факторів, що впливають на ризик;

- опанування практичних навичок розробки, обґрунтування та прийняття управлінських рішень в умовах ризику та невизначеності;
- засвоєння знань щодо створення системи управління ризиками.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати:

- понятійний та категорійний апарат ризик-менеджменту;
- сутність невизначеності й ризиків та основні фактори, що впливають на ризики, джерела виникнення ризиків;
- якісні та кількісні методи оцінки ризиків;
- основні закони та принципи ризик-менеджменту;
- особливості управління зовнішніми та внутрішніми ризиками
- технологію використання теорії ігор при прийнятті управлінських рішень в умовах ризику та невизначеності;
- сутність системи управління ризиками.

вміти: формувати карту ризиків для підприємства, оволодіти інструментарієм для визначення підприємницького ризику при здійсненні комерційної діяльності за допомогою різних методів та підходів: методу Гаусса, аналізу безбитковості підприємства та визначення ризику, за розмірами можливих збитків, за ймовірністю виникнення незапланованих втрат (методи розглядаються на реальних кейсах); опанувати практичні навички розробки, обґрунтування та прийняття управлінських рішень в умовах ризику та невизначеності

Набуття компетентностей:

загальні компетентності (ЗК): _____

Компетентності	
Загальні компетентності (ЗК)	
ЗК№3	Здатність до абстрактного мислення, аналізу, синтезу.
ЗК№5	Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності
ЗК№13	Здатність генерувати нові ідеї (креативність)

фахові (спеціальні) компетентності (ФК): _____

Фахові компетентності спеціальності (ФК)	
ФК№2	Здатність аналізувати результати діяльності організації, зіставляти їх з факторами впливу зовнішнього та внутрішнього середовища
ФК№3	Здатність визначати перспективи розвитку організації
ФК№4	Вміння визначати функціональні області організації та

	зв'язки між ними
ФК№12	Здатність аналізувати й структурувати проблеми організації, формувати обґрунтовані рішення

3. Програма та структура навчальної дисципліни для:

- повного терміну денної (заочної) форми навчання;
- скороченого терміну денної (заочної) форми навчання.

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин													
	денна форма							Заочна форма						
	тижні	усього	у тому числі					усього	у тому числі					
			л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	
Змістовий модуль 1. Ризик як економічна категорія														
Тема 1. Ризик як економічна категорія. Класифікація ризиків і загальна схема ризик-менеджменту	1-2	2	2	4			2		2					
Тема 2. Кількісні методи оцінки ризиків. Карта ризиків	3-4	2	2	4			10		1	2				
Тема 3. Величина підприємницького ризику	5-8	4	4	4			8		1	2				
Разом за змістовим модулем 1			8	12			20							
Змістовий модуль 2. Теорія ігор для оцінки ризику														
Тема 1. Теорія ігор-оптимізація ризику в умовах конфлікту	9-10	2	2	8			12		1	4				
Тема 2. Аналіз рішень. Аналіз чутливості	11-13	3	2	6			8		1	2				
Тема 3. Дерева рішень	14-15	2	3	4			5							
Разом за змістовим модулем 2			7	18			25							
Усього годин			15	30			45							
Курсовий проект (робота) з _____			-	-	-		-		-	-	-			-
(якщо є в робочому навчальному плані)														
Усього годин	90		15	30			45		6	10				74

4. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Класифікація ризиків	4
2	Кількісні методи оцінки ризиків.	2
3	Карта ризиків	2
4	Величина підприємницького ризику	4
5	Теорія ігор-оптимізація ризику в умовах конфлікту	8
6	Аналіз рішень. Аналіз чутливості	6
7	Дерева рішень	4

5. Контрольні питання, комплекти тестів для визначення рівня засвоєння знань студентами.

6. Пакети тестових завдань для визначення рівня знань студентів

1. Відомо точно результат кожного з альтернативних варіантів вибору це
а) ризик
б) визначеність
в) невизначеність
г) ризик і невизначеність

2. Відкриті задачі, в яких невідома вся сукупність факторів, що впливають на результат і особа, що приймає рішення повинна попередньо сформулювати множину гіпотез перед тим, як їх оцінювати це
а) ризик
б) визначеність
в) невизначеність
г) ризик і невизначеність

3. _____ - це можливість втрати ресурсів чи недоотримання доходів, що виникає в результаті будь-яких видів діяльності, пов'язаних з виробництвом продукції, товарів, послуг, їх реалізацією, товарно-грошовими і фінансовими операціями, комерцією, а також здійсненням соціально-економічних і науково-технічних проектів
а) ризик
б) визначеність
в) невизначеність
г) ризик і невизначеність

4. До зовнішніх джерел виникнення ризику прямої дії відносяться:
а) законодавство
б) міжнародне середовище
в) податкова система
г) фінансові прорахунки

5. До зовнішніх джерел виникнення ризику непрямої дії відносяться:
а) інфляційні процеси
б) конкуренція
в) політична ситуація
г) відтік конфіденційної ситуації

6. До внутрішніх джерел виникнення ризику відносяться:
а) недоліки системи управління
б) природно-кліматичні умови
в) поведінка контрагентів
г) технологічні умови

7. Об'єкт ризику:
а) група експертів, що визначають рівень ризику

б) діяльність виробничих підприємств усіх видів власності, банків і т.д., тобто діяльність всього того, що поєднується категоріями виробників та підприємців
в) ймовірність виникнення результату управлінського рішення
г) особа, що приймає рішення

8. Суб'єкт ризику:
а) група експертів, що визначають рівень ризику
б) діяльність виробничих підприємств усіх видів власності, банків і т.д., тобто діяльність всього того, що поєднується категоріями виробників та підприємців
в) ймовірність виникнення результату управлінського рішення
г) особа, що приймає рішення

9. Вид невизначеності, який виникає у ситуації конфлікту двох або більше сторін, коли будь-яка сторона не має інформації про мотив та характер поведінки конкурента
а) невизначеність умов
б) невизначеність цілеспрямованої протидії
в) невизначеність цілей
г) невизначеність дій

10. Поєднайте фактори, що визначають ризик:	
А) Внутрішні фактори	1. податкова система
Б) Зовнішні прямої дії	2. міжнародне середовище
В) Зовнішні непрямої дії	3. якість продукції та послуг
	4. поведінка контрагентів
	5. технологічні недоліки
	6. природно-кліматичні умови
	7. корупція та рекет
	8. впровадження нової техніки та технології
	9. інфляційні процеси

11. ____ – функція пов'язана з тим, що існування ризику передбачає необхідність вибору одного з можливих варіантів рішення, в зв'язку з чим підприємець в процесі прийняття рішення аналізує всі можливі альтернативи, вибираючи найбільш рентабельні і найменш ризиковані
а) аналітична
б) захисна
в) регулятивна
г) соціально-економічна

12. _____ функція економічного ризику має суперечливий характер і може виступати у двох

формах: конструктивній і деструктивній.
а) аналітична
б) захисна
в) регулятивна
г) соціально-економічна

13. _____ - це систематизація безлічі ризиків на підставі певних ознак і критеріїв, що дозволяють об'єднати підмножини ризиків у певні групи
а) економічний ризик
б) кількісна оцінка ризиків
в) класифікація ризиків
г) матриця прийняття управлінських рішень

14. Поєднайте класифікацію ризиків за їх ознаками та критеріями:	
а) за масштабами та розмірами	1. виправданий
б) за видами	2. глобальний
в) за чисельністю осіб, що приймають рішення	3. груповий
г) за обґрунтованістю заходів щодо зменшення негативних наслідків ризику	4. динамічний
	5. індивідуальний
	6. локальний
	7. не виправданий
	8. статичний

15. За напрямками ризику поділяються на:	
а) економічний	д) оптимальний
б) критичний	ж) середній
в) мінімальний	з) соціальний
г) політичний	е) технічний

16. Область підвищеного ризику характеризується:
а) величиною втрат, більшою, ніж розрахунковий прибуток
б) втратою власних коштів
в) рівнем втрат, які не перевищують розміри розрахункового прибутку
г) рівнем втрат, що не перевищують розміри чистого прибутку

17. Область ризику, що характеризується величиною втрат більше величини розрахункового прибутку, але менше величини доходів, це:
а) область високого ризику
б) область максимального ризику
в) область нормального ризику
г) область розумного ризику

18. Поєднайте області ризику з їх коефіцієнтами:	
1. область абсолютної стійкості	а) 0 %
2. область кризового стану	б) 0-25 %
3. область критичного стану.	в) 25-50 %
4. область нестійкого стану	г) 50-75 %
5. область нормальної стійкості	д) 75-100 %

19. Надлишок або недостатність власних засобів фірми визначається за формулою
а) $E^c = U^c - F$

$$\pm E^c = E^c - Z$$

$$\pm E^T = (E^c + K^T + K^I) - Z$$

$$\pm E^T = (E^c + K^T) - Z$$

б)
в)
г)

20. $\pm E^T = (E^c + K^T) - Z$
а) наявність власних коштів підприємства
б) надлишок або недостатність власних засобів
в) надлишок або недостатність власних, середньо- і довгострокових джерел формування запасів і затрат
г) надлишок або недостатність загальної величини основних джерел формування запасів і затрат

21. _____ – формалізований опис (модель) конфліктної ситуації, що містить чітко визначені правила дій її учасників, які намагаються отримати певну перемогу через вибір конкретної (в певному розумінні найкращої) стратегії поведінки
а) гра
б) стратегія гравця
в) теорія ігор
г) хід гри

22. Особливості правил гри зумовлюють таку множину варіантів її розвитку, що передбачити результати гри заздалегідь неможливо
а) азартні ігри
б) ігри з природою
в) комбінаторні ігри
г) стратегічні ігри

23. Невизначеність зумовлюється не свідомими діями інших гравців, а відсутністю інформації про умови, в яких здійснюється дія
а) азартні ігри
б) ігри з природою
в) комбінаторні ігри
г) стратегічні ігри

24. _____ – план, відповідно до якого гравець здійснює вибір своєї дії у будь-якій можливій ситуації і при будь-якій можливій фактичній інформації
а) політика гри
б) правила гри
в) стратегія гри
г) тактика гри

25. _____ – можливі варіанти дій гравців, обсяг інформації кожної сторони про дії іншої, результат гри, до якого приводить відповідна послідовність ходів
а) гра
б) мета гри
в) правила гри
г) хід гри

26. Балансова модель стійкості фінансового стану підприємства використовується при застосуванні
а) аналітичних засобів
б) аналізу доцільності затрат
в) аналізу чутливості затрат
г) статистичних засобів

27. ____ – стратегія, яка при багаторазовому повторенні гри забезпечує даному гравцю максимально можливий середній виграш
а) мета гри
б) оптимальна стратегія
в) правила гри
г) хід гри

28. Якщо ймовірність рj станів “природи” Еj невідома, то використовують критерії
а) Гурвіца
б) Вальда
в) Гермеєра
г) Севіджа
д) Бернуллі-Лапласа

29. За яким критерієм оптимальною вважається чиста стратегія Аі, при якій найменший виграш „статистика” буде максимальним, тобто йому забезпечується максимум (матриця по прибутках)
а) Гурвіца
б) Вальда
в) Гермеєра
г) Севіджа
д) Бернуллі-Лапласа

30. Графік вказує на характеристику особи:	
а) нейтральна до ризику	
б) схильна до ризику	
в) уникає ризик	
г) впевнена в успіху	

1. Відкриті задачі, в яких невідома вся сукупність факторів, що впливають на результат і особа, що приймає рішення повинна попередньо сформулювати множину гіпотез перед тим, як їх оцінювати це
а) ризик
б) визначеність
в) невизначеність
г) ризик і невизначеність

2. До зовнішніх джерел виникнення ризику непрямої дії відносяться:
а) інфляційні процеси
б) конкуренція
в) політична ситуація
г) відтік конфіденційної ситуації

3. Графік вказує на характеристику особи:	
а) нейтральна до ризику	

б) схильна до ризику	
в) уникає ризик	
г) впевнена в успіху	

4. До внутрішніх джерел виникнення ризику відносяться:
а) недоліки системи управління
б) природно-кліматичні умови
в) поведінка контрагентів
г) технологічні умови

5. Об'єкт ризику:
а) група експертів, що визначають рівень ризику
б) діяльність виробничих підприємств усіх видів власності, банків і т.д., тобто діяльність всього того, що поєднується категоріями виробників та підприємців
в) ймовірність виникнення результату управлінського рішення
г) особа, що приймає рішення

6. Балансова модель стійкості фінансового стану підприємства використовується при застосуванні
а) аналітичних засобів
б) аналізу доцільності затрат
в) аналізу чутливості затрат
г) статистичних засобів

7. Суб'єкт ризику:
а) група експертів, що визначають рівень ризику
б) діяльність виробничих підприємств усіх видів власності, банків і т.д., тобто діяльність всього того, що поєднується категоріями виробників та підприємців
в) ймовірність виникнення результату управлінського рішення
г) особа, що приймає рішення

8. $\pm E^T - (E^c + K^T) - Z$
а) наявність власних коштів підприємства
б) надлишок або недостатність власних засобів
в) надлишок або недостатність власних, середньо- і довгострокових джерел формування запасів і затрат
г) надлишок або недостатність загальної величини основних джерел формування запасів і затрат

9. Поєднайте фактори, що визначають ризик:	
А) Внутрішні фактори	1. податкова система
Б) Зовнішні прямої дії	2. міжнародне середовище
В) Зовнішні непрямої дії	3. якість продукції та послуг
	4. поведінка контрагентів
	5. технологічні недоліки
	6. природно-кліматичні умови
	7. корупція та рекет
	8. впровадження нової

	техніки та технології
	9. інфляційні процеси

10. Поєднайте області ризику з їх коефіцієнтами:	
1. область абсолютної стійкості	а) 0 %
2. область кризового стану	б) 0-25 %
3 область критичного стану.	в) 25-50 %
4. область нестійкого стану	г) 50-75 %
5. область нормальної стійкості	д) 75-100 %

11. _____ – функція пов’язана з тим, що існування ризику передбачає необхідність вибору одного з можливих варіантів рішення, в зв’язку з чим підприємств в процесі прийняття рішення аналізує всі можливі альтернативи, вибираючи найбільш рентабельні і найменш ризиковані
а) аналітична
б) захисна
в) регулятивна
г) соціально-економічна

12. _____ функція економічного ризику має суперечливий характер і може виступати у двох формах: конструктивній і деструктивній.
а) аналітична
б) захисна
в) регулятивна
г) соціально-економічна

13. _____ – план, відповідно до якого гравець здійснює вибір своєї дії у будь-якій можливій ситуації і при будь-якій можливій фактичній інформації
а) політика гри
б) правила гри
в) стратегія гри
г) тактика гри

14. _____ - це систематизація безлічі ризиків на підставі певних ознак і критеріїв, що дозволяють об’єднати підмножини ризиків у певні групи
а) економічний ризик
б) кількісна оцінка ризиків
в) класифікація ризиків
г) матриця прийняття управлінських рішень

15. _____ - це можливість втрати ресурсів чи недоотримання доходів, що виникає в результаті будь-яких видів діяльності, пов’язаних з виробництвом продукції, товарів, послуг, їх реалізацією, товарно-грошовими і фінансовими операціями, комерцією, а також здійсненням соціально-економічних і науково-технічних проектів
а) ризик
б) визначеність
в) невизначеність
г) ризик і невизначеність

16. Поєднайте класифікацію ризиків за їх ознаками та

критеріями:	
а) за масштабами та розмірами	1. виправданий
б) за видами	2. глобальний
в) за чисельністю осіб, що приймають рішення	3. груповий
г) за обґрунтованістю заходів щодо зменшення негативних наслідків ризику	4. динамічний
	5. індивідуальний
	6. локальний
	7. не виправданий
	8. статичний

17. За ступенем ризиконасиченості рішень ризику поділяються на:	
а) економічний	д) оптимальний
б) критичний	ж) середній
в) мінімальний	з) соціальний
г) політичний	е) технічний

18. Область підвищеного ризику характеризується:
а) величиною втрат, більшою, ніж розрахунковий прибуток
б) втратою власних коштів
в) рівнем втрат, які не перевищують розміри розрахункового прибутку
г) рівнем втрат, що не перевищують розміри чистого прибутку

19. Область ризику, що характеризується рівнем втрат, що не перевищують розміру чистого прибутку:
а) безризикова область
б) область високого ризику
в) область мінімального ризику
г) область максимального ризику

20. Відомо точно результат кожного з альтернативних варіантів вибору це
а) ризик
б) визначеність
в) невизначеність
г) ризик і невизначеність

21. Надлишок або недостатність власних засобів фірми визначається за формулою
а) $E^c = U^c - F$
б) $\pm E^c = E^c - Z$
в) $\pm E^T = (E^c + K^T + K^I) - Z$
г) $\pm E^T = (E^c + K^T) - Z$

22. _____ – формалізований опис (модель) конфліктної ситуації, що містить чітко визначені правила дій її учасників, які намагаються отримати певну перемогу через вибір конкретної (в певному розумінні найкращої) стратегії поведінки
а) гра
б) стратегія гравця
в) теорія ігор
г) хід гри

23. Особливості правил гри зумовлюють таку множину варіантів її розвитку, що передбачити результати гри заздалегідь неможливо
а) азартні ігри
б) ігри з природою
в) комбінаторні ігри
г) стратегічні ігри

24. Невизначеність зумовлюється не свідомими діями інших гравців, а відсутністю інформації про умови, в яких здійснюється дія
а) азартні ігри
б) ігри з природою
в) комбінаторні ігри
г) стратегічні ігри

25. До зовнішніх джерел виникнення ризику прямої дії відносяться:
а) законодавство
б) міжнародне середовище
в) податкова система
г) фінансові прорахунки

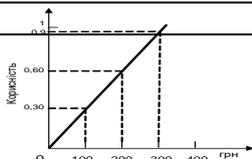
26. _____ – можливі варіанти дій гравців, обсяг інформації кожної сторони про дії іншої, результат гри, до якого приводить відповідна послідовність ходів
а) гра
б) мета гри
в) правила гри
г) хід гри

27. _____ – стратегія, яка при багаторазовому повторенні гри забезпечує даному гравцю максимально можливий середній виграш
а) мета гри
б) оптимальна стратегія
в) правила гри
г) хід гри

28. Якщо ймовірність р_j станів “природи” E_j невідома, то використовують критерії
а) Гурвіца
б) Вальда
в) Гермеєра
г) Севіджа
д) Бернуллі-Лапласа

29. За яким критерієм оптимальною вважається чиста стратегія A_i, при якій найменший виграш „статистика” буде максимальним, тобто йому забезпечується максимін (матриця по прибутках)
а) Гурвіца
б) Вальда
в) Гермеєра
г) Севіджа
д) Бернуллі-Лапласа

30. Графік вказує на характеристику особи:
а) нейтральна до ризику

б) схильна до ризику
в) уникає ризик
г) впевнена в успіху

1. За яким критерієм оптимальною вважається чиста стратегія A_i, при якій найменший виграш „статистика” буде максимальним, тобто йому забезпечується максимін (матриця по прибутках)
а) Гурвіца
б) Вальда
в) Гермеєра
г) Севіджа
д) Бернуллі-Лапласа

2. До зовнішніх джерел виникнення ризику прямої дії відносяться:
а) законодавство
б) міжнародне середовище
в) податкова система
г) фінансові прорахунки

3. _____ – можливі варіанти дій гравців, обсяг інформації кожної сторони про дії іншої, результат гри, до якого приводить відповідна послідовність ходів
а) гра
б) мета гри
в) правила гри
г) хід гри

4. Відомо точно результат кожного з альтернативних варіантів вибору це
а) ризик
б) визначеність
в) невизначеність
г) ризик і невизначеність

5. Об'єкт ризику:
а) група експертів, що визначають рівень ризику
б) діяльність виробничих підприємств усіх видів власності, банків і т.д., тобто діяльність всього того, що поєднується категоріями виробників та підприємців
в) ймовірність виникнення результату управлінського рішення
г) особа, що приймає рішення

6. Суб'єкт ризику:
а) група експертів, що визначають рівень ризику
б) діяльність виробничих підприємств усіх видів власності, банків і т.д., тобто діяльність всього того, що поєднується категоріями виробників та підприємців
в) ймовірність виникнення результату управлінського рішення
г) особа, що приймає рішення

7. Поєднайте області ризику з їх коефіцієнтами:	
1. область абсолютної стійкості	а) 0 %

2. область кризового стану	б) 0-25 %
3 область критичного стану.	в) 25-50 %
4. область нестійкого стану	г) 50-75 %
5. область нормальної стійкості	д) 75-100 %

9. Вид невизначеності, який виникає у ситуації конфлікту двох або більше сторін, коли будь-яка сторона не має інформації про мотив та характер поведінки конкурента	
а) невизначеність умов	
б) невизначеність цілеспрямованої протидії	
в) невизначеність цілей	
г) невизначеність дій	

10. Поєднайте фактори, що визначають ризик:	
А) Внутрішні фактори	1. податкова система
Б) Зовнішні прямої дії	2. міжнародне середовище
В) Зовнішні непрямої дії	3. якість продукції та послуг
	4. поведінка контрагентів
	5. технологічні недоліки
	6. природно-кліматичні умови
	7. корупція та рекет
	8. впровадження нової техніки та технології
	9. інфляційні процеси

11. Графік вказує на характеристику особи:	
а) нейтральна до ризику	
б) схильна до ризику	
в) уникає ризик	
г) впевнена в успіху	

12. ____ – функція пов'язана з тим, що існування ризику передбачає необхідність вибору одного з можливих варіантів рішення, в зв'язку з чим підприємець в процесі прийняття рішення аналізує всі можливі альтернативи, вибираючи найбільш рентабельні і найменш ризиковані	
а) аналітична	
б) захисна	
в) регулятивна	
г) соціально-економічна	

13. Особливості правил гри зумовлюють таку множину варіантів її розвитку, що передбачити результати гри заздалегідь неможливо	
а) азартні ігри	
б) ігри з природою	
в) комбінаторні ігри	
г) стратегічні ігри	

14. ____ функція економічного ризику має суперечливий характер і може виступати у двох формах: конструктивній і деструктивній.	
а) аналітична	
б) захисна	

в) регулятивна
г) соціально-економічна

8. До зовнішніх джерел виникнення ризику непрямої дії відносяться:	
а) інфляційні процеси	
б) конкуренція	
в) політична ситуація	
г) відтік конфіденційної ситуації	

15. Поєднайте класифікацію ризиків за їх ознаками та критеріями:	
а) за масштабами та розмірами	1. виправданий 2. глобальний 3. груповий 4. динамічний 5. індивідуальний 6. локальний 7. не виправданий 8. статичний
б) за видами	
в) за чисельністю осіб, що приймають рішення	
г) за обґрунтованістю заходів щодо зменшення негативних наслідків ризику	

16. Область ризику, що характеризується величиною втрат більше величини розрахункового прибутку, але менше величини доходів, це:	
а) область високого ризику	
б) область максимального ризику	
в) область нормального ризику	
г) область розумного ризику	

17. Надлишок або недостатність власних засобів фірми визначається за формулою	
а)	$E^c = U^c - F$
б)	
в)	$\pm E^T = E^c - Z$
г)	$\pm E^T = (E^c + K^T + K^I) - Z$
	$+ E^T = (E^c + K^T) - Z$

18. Область підвищеного ризику характеризується:	
а) величиною втрат, більшою, ніж розрахунковий прибуток	
б) втратою власних коштів	
в) рівнем втрат, які не перевищують розміри розрахункового прибутку	
г) рівнем втрат, що не перевищують розміри чистого прибутку	

19. _____ - це можливість втрати ресурсів чи недоотримання доходів, що виникає в результаті будь-яких видів діяльності, пов'язаних з виробництвом продукції, товарів, послуг, їх реалізацією, товарно-грошовими і фінансовими операціями, комерцією, а також здійсненням соціально-економічних і науково-технічних проектів	
а) ризик	
б) визначеність	
в) невизначеність	
г) ризик і невизначеність	

20. $\pm E^T = (E^c + K^T) - Z$
а) наявність власних коштів підприємства
б) надлишок або недостатність власних засобів
в) надлишок або недостатність власних, середньо- і довгострокових джерел формування запасів і затрат
г) надлишок або недостатність загальної величини основних джерел формування запасів і затрат

21. Відкриті задачі, в яких невідома вся сукупність факторів, що впливають на результат і особа, що приймає рішення повинна попередньо сформулювати множину гіпотез перед тим, як їх оцінювати це
а) ризик
б) визначеність
в) невизначеність
г) ризик і невизначеність

22. _____ – формалізований опис (модель) конфліктної ситуації, що містить чітко визначені правила дій її учасників, які намагаються отримати певну перемогу через вибір конкретної (в певному розумінні найкращої) стратегії поведінки
а) гра
б) стратегія гравця
в) теорія ігор
г) хід гри

23. Невизначеність зумовлюється не свідомими діями інших гравців, а відсутністю інформації про умови, в яких здійснюється дія
а) азартні ігри
б) ігри з природою
в) комбінаторні ігри
г) стратегічні ігри

24. _____ – план, відповідно до якого гравець здійснює вибір своєї дії у будь-якій можливій ситуації і при будь-якій можливій фактичній інформації
а) політика гри
б) правила гри
в) стратегія гри
г) тактика гри

25. Балансова модель стійкості фінансового стану підприємства використовується при застосуванні
а) аналітичних засобів
б) аналізу доцільності затрат
в) аналізу чутливості затрат
г) статистичних засобів

26. За напрямками ризику поділяються на:	
а) економічний	д) оптимальний
б) критичний	ж) середній
в) мінімальний	з) соціальний

г) політичний	е) технічний

27. _____ – стратегія, яка при багаторазовому повторенні гри забезпечує даному гравцю максимально можливий середній вигравш
а) мета гри
б) оптимальна стратегія
в) правила гри
г) хід гри

28. _____ - це систематизація безлічі ризиків на підставі певних ознак і критеріїв, що дозволяють об'єднати підмножини ризиків у певні групи
а) економічний ризик
б) кількісна оцінка ризиків
в) класифікація ризиків
г) матриця прийняття управлінських рішень

29. Якщо ймовірність p_j станів "природи" E_j невідома, то використовують критерії
а) Гурвіца
б) Вальда
в) Гермесера
г) Севіджа
д) Бернуллі-Лапласа

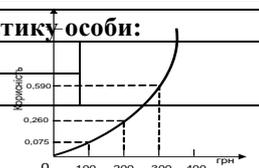
30. До внутрішніх джерел виникнення ризику відносяться:
а) недоліки системи управління
б) природно-кліматичні умови
в) поведінка контрагентів
г) технологічні умови

1. Невизначеність зумовлюється не свідомими діями інших гравців, а відсутністю інформації про умови, в яких здійснюється дія
а) азартні ігри
б) ігри з природою
в) комбінаторні ігри
г) стратегічні ігри

2. Область ризику, що характеризується рівнем втрат, що не перевищують розміру чистого прибутку:
а) безризикова область
б) область високого ризику
в) область мінімального ризику
г) область максимального ризику

3. До зовнішніх джерел виникнення ризику непрямої дії відносяться:
а) інфляційні процеси
б) конкуренція
в) політична ситуація
г) відтік конфіденційної ситуації

4. Графік вказує на характеристику особи:
а) нейтральна до ризику
б) схильна до ризику

в) уникає ризик	
г) впевнена в успіху	

5. область нормальної стійкості	д) 75-100 %

5. Балансова модель стійкості фінансового стану підприємства використовується при застосуванні
а) аналітичних засобів
б) аналізу доцільності затрат
в) аналізу чутливості затрат
г) статистичних засобів

11. _____ – формалізований опис (модель) конфліктної ситуації, що містить чітко визначені правила дій її учасників, які намагаються отримати певну перемогу через вибір конкретної (в певному розумінні найкращої) стратегії поведінки
а) гра
б) стратегія гравця
в) теорія ігор
г) хід гри

6. Поєднайте фактори, що визначають ризик:	
А) Внутрішні фактори	1. податкова система
Б) Зовнішні прямої дії	2. міжнародне середовище
В) Зовнішні непрямої дії	3. якість продукції та послуг
	4. поведінка контрагентів
	5. технологічні недоліки
	6. природно-кліматичні умови
	7. корупція та рекет
	8. впровадження нової техніки та технології
	9. інфляційні процеси

12. ____ – функція пов'язана з тим, що існування ризику передбачає необхідність вибору одного з можливих варіантів рішення, в зв'язку з чим підприємець в процесі прийняття рішення аналізує всі можливі альтернативи, вибираючи найбільш рентабельні і найменш ризиковані
а) аналітична
б) захисна
в) регулятивна
г) соціально-економічна

7. Суб'єкт ризику:
а) група експертів, що визначають рівень ризику
б) діяльність виробничих підприємств усіх видів власності, банків і т.д., тобто діяльність всього того, що поєднується категоріями виробників та підприємців
в) ймовірність виникнення результату управлінського рішення
г) особа, що приймає рішення

13. Графік вказує на характеристику особи:	
а) нейтральна до ризику	
б) схильна до ризику	
в) уникає ризик	
г) впевнена в успіху	

8. $\pm E^T = (E^c + K^T) = Z$
а) наявність власних коштів підприємства
б) надлишок або недостатність власних засобів
в) надлишок або недостатність власних, середньо- і довгострокових джерел формування запасів і затрат
г) надлишок або недостатність загальної величини основних джерел формування запасів і затрат

14. ____ – план, відповідно до якого гравець здійснює вибір своєї дії у будь-якій можливій ситуації і при будь-якій можливій фактичній інформації
а) політика гри
б) правила гри
в) стратегія гри
г) тактика гри

9. Відкриті задачі, в яких невідома вся сукупність факторів, що впливають на результат і особа, що приймає рішення повинна попередньо сформулювати множину гіпотез перед тим, як їх оцінювати це
а) ризик
б) визначеність
в) невизначеність
г) ризик і невизначеність

15. _____ - це систематизація безлічі ризиків на підставі певних ознак і критеріїв, що дозволяють об'єднати підмножини ризиків у певні групи
а) економічний ризик
б) кількісна оцінка ризиків
в) класифікація ризиків
г) матриця прийняття управлінських рішень

10. Поєднайте області ризику з їх коефіцієнтами:	
1. область абсолютної стійкості	а) 0 %
2. область кризового стану	б) 0-25 %
3 область критичного стану.	в) 25-50 %
4. область нестійкого стану	г) 50-75 %

16. _____ - це можливість втрати ресурсів чи недоотримання доходів, що виникає в результаті будь-яких видів діяльності, пов'язаних з виробництвом продукції, товарів, послуг, їх реалізацією, товарно-грошовими і фінансовими операціями, комерцією, а також здійсненням соціально-економічних і науково-технічних проектів
а) ризик
б) визначеність
в) невизначеність
г) ризик і невизначеність

17. Поєднайте класифікацію ризиків за їх ознаками та критеріями:	
а) за масштабами та розмірами	1. виправданий
б) за видами	2. глобальний
в) за чисельністю осіб, що приймають рішення	3. груповий
г) за обґрунтованістю заходів щодо зменшення негативних наслідків ризику	4. динамічний
	5. індивідуальний
	6. локальний
	7. невиправданий
	8. статичний

18. До внутрішніх джерел виникнення ризику відносяться:
а) недоліки системи управління
б) природно-кліматичні умови
в) поведінка контрагентів
г) технологічні умови

19. За ступенем ризиконасиченості рішень ризику поділяються на:	
а) економічний	д) оптимальний
б) критичний	ж) середній
в) мінімальний	з) соціальний
г) політичний	е) технічний

20. Область підвищеного ризику характеризується:
а) величиною втрат, більшою, ніж розрахунковий прибуток
б) втратою власних коштів
в) рівнем втрат, які не перевищують розміри розрахункового прибутку
г) рівнем втрат, що не перевищують розміри чистого прибутку

21. Відомо точно результат кожного з альтернативних варіантів вибору це
а) ризик
б) визначеність
в) невизначеність
г) ризик і невизначеність

22. Надлишок або недостатність власних засобів фірми визначається за формулою
а) $E^c = U^c - F$
б) $\pm E^c = E^c - Z$
в) $+ E^T = (E^c + K^T + K^I) - Z$
г) $\pm E^T = (E^c + K^T) - Z$

23. _____ функція економічного ризику має суперечливий характер і може виступати у двох формах: конструктивній і деструктивній.
а) аналітична
б) захисна
в) регулятивна
г) соціально-економічна

24. Особливості правил гри зумовлюють таку множину варіантів її розвитку, що передбачити

результати гри заздалегідь неможливо
а) азартні ігри
б) ігри з природою
в) комбінаторні ігри
г) стратегічні ігри

25. До зовнішніх джерел виникнення ризику прямої дії відносяться:
а) законодавство
б) міжнародне середовище
в) податкова система
г) фінансові прорахунки

26. _____ – можливі варіанти дій гравців, обсяг інформації кожної сторони про дії іншої, результат гри, до якого приводить відповідна послідовність ходів
а) гра
б) мета гри
в) правила гри
г) хід гри

27. _____ – стратегія, яка при багаторазовому повторенні гри забезпечує даному гравцю максимально можливий середній виграш
а) мета гри
б) оптимальна стратегія
в) правила гри
г) хід гри

28. Якщо ймовірність рj станів “природи” Ej невідома, то використовують критерії
а) Гурвіца
б) Вальда
в) Гермеєра
г) Севіджа
д) Бернуллі-Лапласа

29. За яким критерієм оптимальною вважається чиста стратегія Ai, при якій найменший виграш „статистика” буде максимальним, тобто йому забезпечується максимін (матриця по прибутках)
а) Гурвіца
б) Вальда
в) Гермеєра
г) Севіджа
д) Бернуллі-Лапласа

30. Об’єкт ризику:
а) група експертів, що визначають рівень ризику
б) діяльність виробничих підприємств усіх видів власності, банків і т.д., тобто діяльність всього того, що поєднується категоріями виробників та підприємців
в) ймовірність виникнення результату управлінського рішення
г) особа, що приймає рішення

1. Область підвищеного ризику характеризується:
а) величиною втрат, більшою, ніж

розрахунковий прибуток
б) втратою власних коштів
в) рівнем втрат, які не перевищують розміри розрахункового прибутку
г) рівнем втрат, що не перевищують розміри чистого прибутку

2. За яким критерієм оптимальною вважається чиста стратегія Аі, при якій найменший виграш „статистика” буде максимальним, тобто йому забезпечується максимум (матриця по прибутках)
а) Гурвіца
б) Вальда
в) Гермеса
г) Севіджа
д) Бернуллі-Лапласа

3. _____ – можливі варіанти дій гравців, обсяг інформації кожної сторони про дії іншої, результат гри, до якого приводить відповідна послідовність ходів
а) гра
б) мета гри
в) правила гри
г) хід гри

4. Поєднайте області ризику з їх коефіцієнтами:	
1. область абсолютної стійкості	а) 0 %
2. область кризового стану	б) 0-25 %
3 область критичного стану.	в) 25-50 %
4. область нестійкого стану	г) 50-75 %
5. область нормальної стійкості	д) 75-100 %

6. Вид невизначеності, який виникає у ситуації конфлікту двох або більше сторін, коли будь-яка сторона не має інформації про мотив та характер поведінки конкурента
а) невизначеність умов
б) невизначеність цілеспрямованої протидії
в) невизначеність цілей
г) невизначеність дій

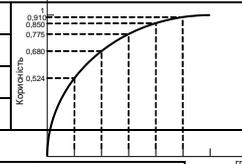
7. Балансова модель стійкості фінансового стану підприємства використовується при застосуванні
а) аналітичних засобів
б) аналізу доцільності затрат
в) аналізу чутливості затрат
г) статистичних засобів

8. Поєднайте фактори, що визначають ризик:	
А) Внутрішні фактори	1. податкова система
Б) Зовнішні прямої дії	2. міжнародне середовище
В) Зовнішні непрямої дії	3. якість продукції та послуг
	4. поведінка контрагентів
	5. технологічні недоліки
	6. природно-кліматичні умови
	7. корупція та рекет

	8. впровадження нової техніки та технології
	9. інфляційні процеси

9. _____ – план, відповідно до якого гравець здійснює вибір своєї дії у будь-якій можливій ситуації і при будь-якій можливій фактичній інформації
а) політика гри
б) правила гри
в) стратегія гри
г) тактика гри

10. Графік вказує на характеристику особи:
а) нейтральна до ризику
б) схильна до ризику
в) уникає ризик
г) впевнена в успіху

11. _____ – функція пов'язана з тим, що існування ризику передбачає необхідність вибору одного з можливих варіантів рішення, в зв'язку з чим підприємств в процесі прийняття рішення аналізує всі можливі альтернативи, вибираючи найбільш рентабельні і найменш ризиковані
а) аналітична
б) захисна
в) регулятивна
г) соціально-економічна

5. До зовнішніх джерел виникнення ризику непрямої дії відносяться:
а) інфляційні процеси
б) конкуренція
в) політична ситуація
г) відтік конфіденційної ситуації

12. Особливості правил гри зумовлюють таку множину варіантів її розвитку, що передбачити результати гри заздалегідь неможливо
а) азартні ігри
б) ігри з природою
в) комбінаторні ігри
г) стратегічні ігри

13. До зовнішніх джерел виникнення ризику прямої дії відносяться:
а) законодавство
б) міжнародне середовище
в) податкова система
г) фінансові прорахунки

14. _____ функція економічного ризику має суперечливий характер і може виступати у двох формах: конструктивній і деструктивній.
а) аналітична
б) захисна
в) регулятивна

г) соціально-економічна

15. Поєднайте класифікацію ризиків за їх ознаками та критеріями:

а) за масштабами та розмірами	1. виправданий
б) за видами	2. глобальний
в) за чисельністю осіб, що приймають рішення	3. груповий
г) за обґрунтованістю заходів щодо зменшення негативних наслідків ризику	4. динамічний
	5. індивідуальний
	6. локальний
	7. невинуватий
	8. статичний

16. Область ризику, що характеризується величиною втрат більше величини розрахункового прибутку, але менше величини доходів, це:

- а) область високого ризику
- б) область максимального ризику
- в) область нормального ризику
- г) область розумного ризику

17. Надлишок або недостатність власних засобів фірми визначається за формулою

- а) $E^c = U^c - F$
  - б) $E^c = U^c - F$
  - в) $\pm E^c = E^c - Z$
  - г) $\pm E^T = (E^c + K^T + K^T) - Z$
- $$\pm E^T = (E^c + K^T) - Z$$

18. _____ - це можливість втрати ресурсів чи недоотримання доходів, що виникає в результаті будь-яких видів діяльності, пов'язаних з виробництвом продукції, товарів, послуг, їх реалізацією, товарно-грошовими і фінансовими операціями, комерцією, а також здійсненням соціально-економічних і науково-технічних проектів

- а) ризик
- б) визначеність
- в) невизначеність
- г) ризик і невизначеність

19. До внутрішніх джерел виникнення ризику відносяться:

- а) недоліки системи управління
- б) природно-кліматичні умови
- в) поведінка контрагентів
- г) технологічні умови

20. $\pm E^T = (E^c + K^T) - Z$

- а) наявність власних коштів підприємства
- б) надлишок або недостатність власних засобів
- в) надлишок або недостатність власних, середньо- і довгострокових джерел формування запасів і затрат
- г) надлишок або недостатність загальної величини основних джерел формування запасів і затрат

21. Відкриті задачі, в яких невідома вся сукупність факторів, що впливають на результат

і особа, що приймає рішення повинна попередньо сформулювати множину гіпотез перед тим, як їх оцінювати це

- а) ризик
- б) визначеність
- в) невизначеність
- г) ризик і невизначеність

22. Відомо точно результат кожного з альтернативних варіантів вибору це

- а) ризик
- б) визначеність
- в) невизначеність
- г) ризик і невизначеність

23. _____ – формалізований опис (модель) конфліктної ситуації, що містить чітко визначені правила дій її учасників, які намагаються отримати певну перемогу через вибір конкретної (в певному розумінні найкращої) стратегії поведінки

- а) гра
- б) стратегія гравця
- в) теорія ігор
- г) хід гри

24. Суб'єкт ризику:

- а) група експертів, що визначають рівень ризику
- б) діяльність виробничих підприємств усіх видів власності, банків і т.д., тобто діяльність всього того, що поєднується категоріями виробників та підприємців
- в) ймовірність виникнення результату управлінського рішення
- г) особа, що приймає рішення

25. Невизначеність зумовлюється не свідомими діями інших гравців, а відсутністю інформації про умови, в яких здійснюється дія

- а) азартні ігри
- б) ігри з природою
- в) комбінаторні ігри
- г) стратегічні ігри

26. За напрямками ризику поділяються на:

а) економічний	д) оптимальний
б) критичний	ж) середній
в) мінімальний	з) соціальний
г) політичний	е) технічний

27. _____ – стратегія, яка при багаторазовому повторенні гри забезпечує даному гравцю максимально можливий середній вииграш

- а) мета гри
- б) оптимальна стратегія
- в) правила гри
- г) хід гри

28. _____ - це систематизація безлічі ризиків на підставі певних ознак і критеріїв, що дозволяють

об'єднати підмножини ризиків у певні групи
а) економічний ризик
б) кількісна оцінка ризиків
в) класифікація ризиків
г) матриця прийняття управлінських рішень

29. Якщо ймовірність p_j станів "природи" E_j невідома, то використовують критерії
а) Гурвіца
б) Вальда
в) Гермеєра
г) Севіджа
д) Бернуллі-Лапласа

30. Об'єкт ризику:
а) група експертів, що визначають рівень ризику
б) діяльність виробничих підприємств усіх видів власності, банків і т.д., тобто діяльність всього того, що поєднується категоріями виробників та підприємців
в) ймовірність виникнення результату управлінського рішення
г) особа, що приймає рішення

10. Методи навчання. Аналітичний, дедуктивний, індуктивний; частково-пошуковий та дослідницький методи при організації самостійного навчання,

Форми контролю. Усне опитування, тестові завдання. Підготовка та написання модульної контрольної роботи (тестова - в eLearn).

11.

12. Розподіл балів, які отримують студенти. Оцінювання знань студента відбувається за 100-бальною шкалою і переводиться в національні оцінки згідно з табл. 1 «Положення про екзамени та заліки у НУБіП України» (наказ про уведення в дію від 27.12.2019 р. № 1371)

Рейтинг студента, бали	Оцінка національна за результати складання	
	екзаменів	заліків
90-100	Відмінно	Зараховано
74-89	Добре	
60-73	Задовільно	
0-59	Незадовільно	Не зараховано

Для визначення рейтингу студента (слухача) із засвоєння дисципліни $R_{\text{дис}}$ (до 100 балів) одержаний рейтинг з атестації (до 30 балів) додається до рейтингу студента (слухача) з навчальної роботи $R_{\text{нр}}$ (до 70 балів): $R_{\text{дис}} = R_{\text{нр}} + R_{\text{ат}}$.

11. Методичне забезпечення

Методичне забезпечення доступне на Навчально-інформаційному порталі НУБіП України. Виконання завдання на практичних заняттях (в групі та самостійно). Виконання самостійної роботи (в малих групах, самостійно, eLearn).

12. Рекомендована література

– основна

- Савчук В.П. Основи ризик-менеджменту підприємств. Дніпро: «Баланс Бізнес Букс», 2019. – 280 с.
- Савчук В.П. Практическая энциклопедия финансового менеджера. К.: Баланс Бизнес Букс, 2017. – 976 с.
- Савчук В.П. Оцифрованный менеджмент: Business Intelligence для ТОПов. К.: «Баланс Бизнес Букс», 2018. – 504 с.
- Старостіна А. О., Кравченко В. А. Ризик-менеджмент: теорія та практика: Навч. посіб. - К.: ІВЦ "Видавництво «Політехніка»", 2004. - 200 с
- Мороз В.М., Мороз С.А. Ризик-менеджмент: навч.посіб. К.: «Кондор», 2019. – 140 с. 3. Останкова Л.А., Шевченко Н.Ю. Аналіз моделювання та управління економічними ризиками. Навч.посіб. – К.: Центр учбової

- літератури, 2019 – 256 с.
- Чернова Г. В. Практика управления рисками на уровне предприятия. - СПб.: Питер, 2000. - 176 с.

– допоміжна.

- Дамордан А. Стратегический риск менеджмент. – М. Вильямс, 2010. – с.
- Боди З., Кейн А., Маркус А. Принципы инвестиций: Пер. с англ. -4-е изд. - М.: Издат. дом «Вильямс», 2002. - 984 с. «
- Бююль А., Цефель П. SPSS: искусство обработки информации. Анализ статистических данных и восстановление скрытых закономерностей: Пер. с нем. - СПб.: ООО «ДиаСофтЮП», 2001. - 608 с.
- Ван Хорн Дж. К., Вахович Джон М. Основы финансового менеджмента: Пер. с англ. - 11-е изд. - М.: Издат. дом «Вильямс». -2001.-992 с.
- Вітлінський В. В., Наконечний С. /., Шарапов О. Д. Економічний ризик та методи його вимірювання: Підручник. - К.: КНЕУ, 2000. -354 с.
- Камінський А. Б. Економічний ризик та методи його вимірювання: Навч. посіб. - К.: Вид. дім «Козаки», 2002. - 120 с
- Мертенс А. Управление рисками бизнеса. К.: МФК, 2011. – 502 с.
- Малхотра Н. Маркетинговые исследования. Практическое руководство: Пер. с англ. - 3-е изд. - М.: Издат. дом «Вильямс», 2002. -960 с.
- Моделирование рискованных ситуаций в экономике и бизнесе: Учеб. пособие / А. М. Дубров, Б. А. Лагоша, Е. Ю. Хрусталева; Под ред. Б. А. Лагоши. - М.: Финансы и статистика, 2000. - 176 с.
- Рогов М. А. Риск-менеджмент. - М.: Финансы и статистика, 2001. -120 с.
- Старостина А. А. Маркетинговые исследования. - М.: Издат. дом «Вильямс», 2001. - 284 с.
- Старостина А. А., Кравченко В. А. Риск-менеджмент в маркетинге // <http://www.4p.com.Ua/som/9.html>
- Тэпман Л. Н. Риски в экономике: Учеб. пособие для студентов вузов / Под ред. В. А. Швандара. - М.: ЮНИТИ, 2002. - 379 с.
- Конкурентное преимущество: как достичь высокого результата и обеспечить его устойчивость/ Майкл Портер; Пер.с англ. – 4-е изд. – М.: Альпина Паблишер, 2016 – 716 с.

13. Інформаційні ресурси

- www.ebrd.com
- www.ifc.org
- www.palisade.com/risk/
- www.ferma.eu/
- <https://www.oracle.com/technetwork/middleware/crystalball/overview/risk-analysis-overview-4367760.pdf>